
SANKT OLAV

St. Olav utkommer en gang ukentlig. — Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig, i Ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, — for utlandet tillegg av vedkommende lands avisporto. Opsigelser må være Ekspedisjonen i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. — Annonser må være innsendt innen mandag aften. — Manuskript innen fredag aften.

INNHold: Vårt eget beste. — Kirken kaller — Bokanmeldelse. — På besøk hos de fordrevne Jesuiter. — Gustave Doré. — Svenske helgenlegender. — Katolsk kinematografkongress. — Fra Feriekolonien 1932. — Fra Vikariatet: — Herhjemme.

ST. OLAVS REDAKSJON, AKERSVEIEN 5 - OSLO - TELEFON 25287

RETT + OG + SANNHET

Vårt eget beste.

Visste du dog... hvad der tjener til din fred.

Lukas 19, 42.

Man hører undertiden om et menneske at det ikke vet sitt eget beste, at det ikke forstår hvad der i virkeligheten er til dets gagn. Det ligger noget tragisk i dette, ti det innebærer villfarelser og medfører ulemper for vedkommende, av stor betydning kanskje.

Og hvor almindelig er ikke denne foreteelse! Man ser ikke bjelken i sitt eget øie, man ser ikke den hindring man selv lager for sin lykke. Man bilder sig inn at ytre omstendigheter og forhold er de eneste årsaker til ens vanskeligheter og sorger. — Kunde bare disse forhold endres, disse hindringer fjernes, så vilde alt bli godt og vel. Mange opnår aldri dette, men må hele livet igjennem kjempe med de samme vanskeligheter. Andre synes heldigere, men snart vil de finne at nye vanskeligheter er opstått på grunn av nye omstendigheter, som man så bestreber sig på å befri sig for. Således går det stadig; man er i dette liv aldri uten vanskeligheter og motstand. Og man opnår aldri nogen avgjørende forandring eller endelig forbedring. Menneskets liv her på jorden vedblir å være en strid. Men det man kan forandre, det tenker man ikke på å gi sig i kast med. Det faller en ikke inn å søke å forandre sig selv og ens egen innstilling. Ti man vet ikke hvad der vilde tjene til ens eget beste. Hvor ofte er det ikke tilfelle at våre største sorger og vanskeligheter ikke kommer fra de ytre forhold, men fra oss selv! Fra vår utålmodighet, vårt hovmod, vår egenkjærighet. Som det heter i *Kristi Efterfølgelse*: «Det er ikke fristelsen som gjør mennesket svakt, men den viser hvad

der bor i ham.» Vi har så lett for å gi de ytre forhold skylden for våre feil, mens disse i virkeligheten kommer fra vår egen svakhet, våre dårlige disposisjoner. Hvis vi visste hvad der tjente til vårt eget beste, da vilde vi begynne med å forandre og forbedre oss selv, og utsette til senere med å ta fatt på å reformere våre medmennesker. Å være *selv* slik man gjerne vilde at andre skulde være, det er større, enn å gjøre dem til det.

* * *

Og *vårt beste* hvad er det? Er det en timelig fordel, en seier i kampen for tilværelsen? Er det en forbigående fordel eller er det noget av varig verdi. For selve vårt daglige, hverdagslige liv er det av stor betydning at vi har dette klart for øie: «Vi har ikke her nogen blivende stad, men vi søker den tilkommende.»

Ti da blir vårt beste alt det som fører oss nærmere henimot dette mål, som gir oss garantier for at vi vil nå frem til det. Og da blir ikke alt, som vi føler og oppfatter som motgang, å regne for tap eller ulykke. Kan tapet løsrive oss fra tyranisk jordbundenhet, kan ulykken få oss til å vende oss mer avgjørende og bestemt mot vårt sanne mål, da har det tjent til vårt eget beste.

Skal vi bedømme vårt livs hendelser og forhold slik at det kan tjene til vårt beste, da må vi se på vårt liv under evighetens synsvinkel, da må vi la dette råde for all vår virksomhet, da må vi med den hellige Aloysius si: *Quid hoc ad aeternitatem* — hvorledes er dette i forhold til evigheten. Lar vi denne innstilling lede vår livsførsel, da vil vi leve slik at det tjener til vårt beste.

Kirken kaller —

I.

Fra Comédie-Française til Saint-Louis-en-Temple.

En av de mest kjente skuespillerinner, Yvonne Hautin ved Comédie-Française — uten overdrivelse tør man vel nok kalle dette teater verdens berømteste og mest respekterte — har tatt sløret og forlatt scenens skinnliv for å hellige sig det virkelige liv innenfor et benediktinerklosters murer. En av hennes kamerater, sociétaire ved Comédie-Française, skriver i «La vie catholique» en gripende beskrivelse av hennes «iklædning», hvorav vi hitsetter et stykke:

Yvonne Hautin.

Det er en praktfull dag — et vidunderlig vær da vi samler oss i det minneverdige kapell for å bivåne Yvonne Hautins inntreden i rekkene av de pilgrimmer, som ofrer sitt liv i bønn og arbeid for oss andre. Vi har fått kart for å slippe inn i kirken, og mange er de som må bli utenfor, da plassen er så altfor liten til å rumme alle Yvannes venner og kamerater, som er kommet for å si henne det siste farvel. Selv hans eminence kardinal Verdier har vanskelig for å trenge igjennem menneskemengden og slippe inn i koret. Vår direktør, Emile Fabre, og vår doyen, Albert Lambert, sees på den forreste benk — mest av alt minner forsamlingen om et brudefølge som venter på brudens ankomst. Men hvilken brud er ikke dette! Intet under at foruten kardinalerkebiskopen av Paris er erkebiskopen av Lourdes, mgre. Gerlier til stede — likesom R. P. Sanson og L'abbé Laurent assisterer ved ceremoniene. Geistligheten danner en kortege med Yvannes til gudmødre, Mme. Fabre og Beatrice Dussane mellom sig — den beveger sig henimot klosterets inngang

med kardinalen i spissen, og hans eminence slår med sitt store gullkors tre slag på klosterdøren.

Den åpner sig og man ser inn i den lille, solbeskinte og blomsterprydede gård. Der fører priorinnen og søstrene Yvonne Hautin i hennes brudedrakt med krans og slør til terskelen. Hun er meget vakker: det ansikt som vi alle kjenner så godt og så ofte på scenen har sett beveget av lidenskapenes stormer er nu fullstendig rolig og fredelig, og der hviler over det en ophøiet majestet som vi aldri har sett tegnet i det før, og som ikke et øieblikk forlater det, hverken under ceremonien eller etterpå da hun tar avskjed med oss, idet vi en for en passerer forbi henne. Blek og med nedslagne øine kommer hun inn i kapellet, ledsaget av sine gudmødre som ikke et øieblikk viker fra henne, men hjelper henne med alle de ceremonier som skal til. Mgre. Gerlier holder en praktfull tale — han er meget beveget. Tenker han på den unge parisiske advokat som også forlot alt og som nu er erkebiskop av Lourdes? Båret av sin veltalennhet skildrer han nådens mysterium og det overnaturlige livs skjønhet. Han taler om de to år som er gått forut og hvori Yvonne Hautin er blitt satt på prøve, om hun også eger sig for det liv som hun begjærer så inderlig. Han uttaler for oss, hvorledes hun dag og natt har arbeidet blandt de syke og ofret alt for dem, og hvorledes hun time etter time har knelt foran grotten før hun kunde gjøre sig fortjent til denne dag. «Men gå nu, søster Marie-Yvonne — nu virkeliggjøres det som De drømte om foran grotten i Lourdes!» Kardinal Verdier står foran alteret. Yvonne kneles foran ham.

«Hvad ønsker De?»

«Guds barmhjertighet og den hellige drakt,» svarer hun.

«Gud give Dem trofasthet og utholdenhet!»

Tu es Domine! intonerer nonnens usynlige kor.

Erkebiskopen avskjærer det praktfulle hår — bruden føres til sakristiet — vi ser aldri mere Yvonne Hautin. Det er søster Marie-Yvonne, som nogen minutter efter kommer tilbake i den sorte drakt — den drakt som har vært hennes hjertes ønske i de to lange år som hun har forberedt sig til å bære den i — to lange år i klosterets taushet og stilhet. Et forklaret smil hviler over hennes skjønne trekk, og nu tar Kardinalen ordet. Enkelt og gripende taler han — stemmen er litt tilsløret, men uendelig blid. En prests stemme, en fars stemme.

Og så er ceremonien slutt. Kortegen vender tilbake til klostergården for for annen og siste gang å banke på klosterets port. Kirkefyrsten overgir søster Marie-Yvonne til priorinnen, den unge og elskverdige mere Mecticel. Den tunge dør faller i og Kardinalen vender sig til oss, idet et henrivende smil opplyser hans ansikt: «Hvis nogen av dere har lyst, skal jeg gjerne foreta hele ceremonien opigjen,» spøker han. Vi smiler vi også — der finnes ingen sorg i våre sinn: har vi ikke

oplevet å se Gud få hvad Guds er — og søster Marie-Yvonne er fulgt efter en Mdme. Gauthier, som blev karmelitt i forrige århundre, efter en Eva Lavalliére, efter søster Diane du Christ-Roi, efter søster Therese du Sacre-Coeur. Hvem blir den næste av oss? —

Bokanmeldelse

av Sigrid Undset.

Peter Schindler: *Vesterledens Munkevesen. Med særlig henblikk paa Benedikt av Nurcia. I. Del.* Kjøbenhavn (G. E. C. Gads Forlag) 1931).

I 1930 avsluttet den danske prest Peter Schindler sit saselige verk om Liturgi. Til jul ifjor utkom første del av hans stort anlagte monografi over Vesterledens Munkevesen. Det er synd at prisen — det utkomne bind koster kr. 8.75 — vil gjøre det umulig for mange katolikker at skaffe sig verket, men jeg vil paa det mest indestændige tilraade alle som kan, at de kjøper det. Det gjælder jo i stor utstrækning, at baade fødte katoliker og vi som er konvertiter, fordi vi er blitt overbevist om at den katholske Kirke lærer, hvad Gud selv har aapenbaret menneskene om sig selv og sin mening med at skape menneskene, vi kjender ofte forholdsvis litet til denne Kirkes historie og hvordan denne aapenbarede sandhet har faret i menneskers vold og virket paa menneskesamfundene nedigjennem aarhundrederne. Ikke mindst vi som er vokset op i en tid, da protestantismen endda var en kraftig virkende faktor i det miljø vi levet i, selv naar vi personlig følte os aldrig saa meget som staaende utenfor protestantismen, vi mottok ganske ubevisst vore forestillinger om klostervesenet fra protestantismens mangel paa begripelse av hele fænomenet — og det enten vi trodde paa de i historiebøker og skjønlitteratur gjængse fremstillinger av klosterliv, eller vi sluttet at de ialfald kunde ikke være rigtige, og derfor gik til den motsatte ytterlighet, gjorde os svært naive forestillinger baade om lyssiderne og skyggesiderne ved klosterlivet.

I det foreliggende bind behandler Pastor Schindler indledningsvis ordenslivet som fænomen, idet han definerer de forskjellige typer av ordensliv som gjennom tiderne har utviklet sig inden den katholske Kirke, fra de ældste munkeordener — basilianernes og benediktinernes, gjennom middelalderens nydannelser — tiggerordenene — til de nyere og nyeste tiders ordener og kongregationer med tildels sterkt spesialiserte opgaver inden det aktive liv, missions-, lære- og sykepleierkongregationer. Gjennem en række kapitler belyser han arten av religiøst liv inden ordenslivet, ordnernes kanoniske stilling, deres forhold til kirkelivet og samfundsliv i det hele, idet han redegjør baade for hvad ordnerne har git og gir indad og utad, ogsaa for det stoff til konflikter, baade i forhold til sekulærgeistligheten og det almindelige kirkelige liv som til ver-

denslivet i det hele, som de klosterlige organisationer til enhver tid har rummet.

Derefter følger en rummelig anlagt og rik gjennomgaelse av det kristne munkevesens utvikling, fra spirer som fandtes allerede i Israel paa Vor Herres dager, og som Han ialfald saa langt fra fordømte, saa Hans ord til den rike yngling i Evangeliet om at gaa bort, sælge alt og følge Ham, i virkeligheten ikke kan ha virket saa forbausende paa Hans tilhørere. Det nye var, at Kristus bød den unge mand følge Ham. istedetfor at gaa f. ex. til en eller anden essenerkoloni — som bestod av mænd der hadde git bort alt for at følge askesens vei til større fuldkommenhet. Direkte forbindelse mellom essenernes asketsamfund og de første kristne asket-sammenslutninger kan imidlertid ikke paavises — imellem ligger etpar aarhundreder, da de kristne asketers liv formet sig uten fast organisation — da de gudviede jomfruer blev boende i sine hjem, og asketerne, som kristenforfølgelserne i Egypten drev ut i ørkenerne bortenfor Nildalen, levet eneboerliv og fra først av sluttet sig sammen spontant i smaa brødre-lag. Utviklingen i Egypten fra anakoretisme til coenobitisme, og bevægelsens videre vekst og utbredelse gjennom hele den kristne verden, den monastiske livsforms tillempling etter de sociale betingelser og de stedlige naturforhold overalt hvor den trængte frem, er skildret i en række kapitler, hvor et enestaaende interessant stoff er behandlet paa en overmaate klar og fængslende maate. Fra første færd av viser det sig, at eneboerlivet, som har til forutsætning sollandenes klima, hvor livsfornødenheterne kan reduceres til et utrolig knapt minimum og lys og hete besørger det desinfektionsarbeide som i et raaere og fugtigere klima tvinger menneskene til at opfinde en smule hygiene, det maa etterhvert som bevægelsen sprer sig nordover vike for det organiserte samliv i klostere, og ved siden av livet i bøn blir munkelivet et arbeidsliv — og den kristne verden opdager, at selve det arbeide som anti-kens mennesker regnet for uværdig for fri mænd og overlot til slaver, kan bli gudstjeneste. Denne utvikling hadde allerede længe været i gang, før Benedikt fra Nurcia skapte sin synthese og for aarhundreder præget alt vesterlandsk klostervesen med sin aand. Om denne gigant i Europas kulturhistorie vil andet bind komme til at handle — efter verkets plan vil Pastor Schindler vie St. Benedikts liv og verk et helt bind, for saa i tredje bind at gi en oversigt over ordenernes historie fra St. Benedikt til vore dager.

Det foreliggende bind slutter med en kortfattet oversigt over klostervesenets historie inden orientens skismatiske kirker — hvor saa meget av det oldkirkelige munkelivs værdier er blitt bevaret, men hvor der knapt findes ansatser til noget lignende som den vældige utvikling inden den katholske Kirke — av det kontemp-lative liv i egentlig forstand, av organisert missionsarbeide og sjaelesorg som gaar utenfor klostermurene, av videnskapelig, pædagogisk og karitativ virksomhet. Et kapitel, som desværre, men vel nødvendigvis, er blitt svært kort, behandler beslegtede fænomener utenfor kristendommen; askese — d. v. s. forsakelse av uskyl-

dige nydelser og tilladte goder enten for at sone for misbruk av disse ting eller for at træne sjælens evner saa den faar fuldere herredømme over de vegetative, driftsmæssige og instinktive livsytringer — kjendes inden praktisk talt alle religioner, og jo mere utviklet et folks kultur er, og jo mere omfattende og dyptgaaende dets religion, jo mere vil det utvikle asketiske teorier og praksis — enten formaålet med askesen er rent subjektivt, personlighetsdannelse, eller rettet utover, mot en lov som opfattes som selve folkets livsbetingelse (f. ex. askese inden Moseloven) eller en guddom som asketen søker at komme i kontakt med.

Det vil i aller høieste grad være at ønske, at Pastor Schindler maa faa ført til ende dette vældige arbeide som han her har tat paa med. Et verk som dette betyr en saa umaatelig berikelse av den katholske litteratur paa dansk, norsk og svensk — den er jo ikke særskilt rik, og en saan historisk monografi som denne, hvor forskningens nyeste resultater hele tiden er nyttet bør vi gjøre hvad vi kan for at skaffe størst mulig utbredelse.

På besøk hos de fordrevne Jesuitter.

(Efter en artikkel i «Germania»).

Der finnes vel neppe den sletthet, som man ikke fra tid til annen har påført jesuittene — ikke de beskyldninger som man ikke fra tid til annen har fremstillet som sannheten om «Jesuitismen». I våre dager fylles avisenes spalter med beretninger om de fordrevne spanske Jesuitters fabelaktige rikdommer i almindelighet, og de store landbesiddelser med praktfulle slotter som de nu erhverver sig for disse rikdommer i særdeleshet. Den fordrevne orden eier fremdeles sine jernbanelinjer, sine restauranter og hoteller og sine kabarettlokaler, sine fabrikker, landeiendommer og sine herlige palasser rundt om, og nu opkjøpes det ene «slott» efter det annet til residens for de fordrevne, hvor de kan fortsette med å leve sitt nydellesfulle liv efter at de har måttet forlate sine spanske domener. Dumme og naive lesere sluker disse beretninger aldeles rå og forarges ennu mer over dette skrekkelige ordensselskap — denne parodi på et Kristi broderskap. Efter at jeg grundig hadde undersøkt hvorledes det hang sammen med de mange rykter om Jesuittenes store godsopkjøp i Tyskland og ikke funnet nogen bekreftelse på dem, bestemte jeg mig for å ta en tur til Belgien, hvorhen de fordrevne var dratt, for å se hvorledes de strålende forhold i virkeligheten så ut, som folkefantasiens utmalte sig i de mest skinnende farver.

I Liege treffer vi straks et slikt Jesuitterhus. Det er den forhenværende så navnkundige tekniske høiskole i Madrid, som nu har funnet sin tilflukt der. I Madrid hadde de et herlig institutt med store, vakre, rum-

melige forelesningslokaler, gode og moderne laboratorier og verksteder, og et bibliotek på over 12 000 videnskapelige verker stod til studentenes disposisjon. En stor kirke kronet verket. Forrige år blev instituttet stukket i brand og plyndret — det hele bibliotek og de kostbare instrumenter blev i blindt hat tilintetgjort. Og nu? I Liege?

Treffer vi fedrene i et litet enfamiliehus, som lenge har stått tomt til Jesuittene leiet det, og som nu beboes av 7 patres og 6 studenter. I underste etage finner vi et altmuligrum, som på en gang er mottagelsesværelse, skriveværelse og lesesal for professorene og studentene. De andre ørsmå værelser er alle innrettet som auditorier, men de er så små at elevene sitter næsten op på den forelesende lærer. Å ha plass til pulter var der ikke tale om — hver student har et litet trebenet bord, av den slags som er beregnet til en enkelt potteplante, foran sig, og det må erstatte den så nødvendige skrivepult til å nednotere foredragene ved. Et værelse er forvandlet til kapell, men av plassmangel har man måttet benytte kaminplaten som alter!

Ovenpå er professorenes værelser som hver inneholder en seng, en stol og et bord og knapt nok det: professoren i Sociologi har sin reisekuffert til arbeidsbord, med bare et brett lagt over! I det forhenværende badeværelse er høiskolens forvaltningskontor og samtidig tjener det til soverum og arbeidsværelse for professoren i religionsfilosofi. I vinduskarmen står nogen bøker: Det er det berømte «fagbibliotek!»

I et annet litet rum bor, sover og arbeider fire studenter, mens to av dem holder til oppe på loftet inne under taket. Dette er altså de rike spanske Jesuitters «slott!» — Og for ikke å bli beskyldt for å skjule noget, må jeg tilstå at de har et gjesteværelse, men dette «værelse» er enden av loftsgangen, som der trekkes et teppe for, hvorbak den fremmede gjest kan sove på en enkel feltseng. Og la oss så til slutt begi oss ned i kjelleren: dernede treffer vi professorens og studentenes spisesal, som simpelthen er den forhenværende vedkjeller med åpent rum inn til kullkjelleren! Det hele var et gripende bilde av den ytterste fattigdom, og man fortalte mig at alt hvad instituttet hadde eiet i Spanien var gått tapt. Selve den lenge opsparte driftskapital hadde regjeringen konfiskert, og allikevel hadde det ikke nedslått hverken lærernes eller elevenes mot og forhåpningsfullhet: over 80 studenter var frivillig gått med i landflyktigheten for å kunne fullende sine studier hos sine elskede professorer. Alle de andre bodde privat, undtatt de seks som ikke hadde råd til det, og som nu rektoren tigget penger inn til for å kunne underholde dem. Studentenes praktiske øvelser foretar de i de belgiske Jesuitters tekniske høiskole i Liège, og også enkelte fabrikker har på elskverdige måte stillet sig til disposisjon for de fordrevne. Men vanskelighetene er uhyre, og allikevel arbeides der med den gamle flid og utholdenhet, og det store tekniske fagskrift som utgis av dem, utkommer stadig i sitt gamle omfang og av samme høie kvalitet.

Fra dette «slott» drog jeg til slottet de Witouek ved Brüssel, som man straks kunde se engang måtte ha

vært en vakker besiddelse. Men den oprinnelige eier hadde mistet alle sine penger ved hestespekulasjoner og hadde måttet selge hele eiendommen til et aktieselskap hvorav Jesuittene nu hadde leiet bygningene — ikke parken. I nogen år hadde huset stått fullstendig tomt, da er ikke var nogen slags varmeapparater. Nu var 120 Jesuitter (novicer og fratres) dratt derinn, men hadde til å begynne med lidt fryktelig av kulde, især fordi deres natteleie kun var to medbragte hestedekkenere. Selvfølgelig var hver eneste morgen alt vaskevannet frosset. Etter hvert blev forholdene noget bedre, da de lærde brødre arbeidet iherdig på å skaffe sig litt menneskelige levevilkår, og de fikk nogen møbler forærendes av belgiske nonner. Men det knep svært med plassen. 38 juniores bor og studerer i bitte-små takværelser — andre i litt større rum som er opdelt med bordvegger. Så godt det lar sig gjøre har man tettet med gamle aviser, så vinden ikke helt fritt kan suse gjennom rummene. Arbeidsbordene er stillet langs vinduene så de studerende lengst mulig kan benytte dagslyset — belysningen ellers skjer med lys! Pultene er bare skolebenker som man har forsøkt å høine med treklosser. Intet har disse brødre kunnet bringe med fra Spanien, som de måtte flykte fra over hals og hode. Særlig følelig er mangelen på lærebøker og klær — de fleste går klædt i filler og meget betegnende blev deres vask fornylig sendt tilbake fra vaskeriet med den bemerkning at det var umulig å vaske mer på de rester av strømper som var medsendt.

Til bygningene hører hestestall og i den er innredet kapell! — En krybbe tjener overdekket som alter — en bås som var innredet som plass for en enkelt hest er nu sykeværelse! Novicemesteren har sitt værelse hvor før hestepasseren holdt til. Også han har kun et enkelt lys å lese ved, og han lider svært under bokmangelen.

Jeg besøkte to andre «slott» — over alt det samme gripende syn. Men ingen beklagelser og ingen bitterhet. Over alt hersket den samme arbeidets ånd som den gang alle hjelpemidler stod til disposisjon.

Gustave Doré.

Paris hedrer hans hundreårsminne.

(Efter Pierre de Grisenoy.)

For hundre år siden — i en gammel gate i Strassburg — fødtes Gustave Doré, og i den anledning har byen Paris med rette ment å ville feire dette minne om mulig den aller største av alle store illustratører — han hvis verker er kjent over hele verden og som forner mennesker av alle beklagelser i felles beundring for «Billedbibelen». Det er derfor blitt arrangert en retrospektiv utstilling av hans produksjon i «Petit Palais», forestått med stor smak av dette museums kyn-dige direktør Camille Gronkowski. Det er lykkedes å gjøre denne utstilling så komplett at den tillater oss å følge den store kunstners utvikling fra barndommen til han stod på sin høide.

Bokstavelig fra barndommen av, ti bare syv år gammel bedekket han alle omslagene på sine skrivehefter med karikaturer, og femten år gammel blev han ansatt som fast medarbeider i «Journal pour rire» — nettop på grunnlag av sine skarpe og vittige karikaturer. I den første av utstillingssalene, som er viet hans barndom, ser vi derfor en rekke ondskapsfulle, men morsomme tegninger, ekte utslag av det elsassiske temperament, som er så helt igjennem fransk ved sin satiriske, ertende og kritiske ånd.

Gustave Doré hadde det virkelige karikaturtalent, som med noen få streker kan avsløre sin modells karakter og sjel på en fullendt grotesk måte. Men det var allikevel ikke den vei han skulde gå for å vinne berømmelse — hans overstrømmende fantasi fant sig snart et bedre virkefelt på illustrasjonenes område. Til å begynne med blev dog også de sterkt humoristisk betonet. I den neste utstillingssal treffer vi således hans illustrasjoner til de berømte Münchhausens eventyr. Han illustrerte dette næsten klassiske verk med noen praktfulle tegninger, hvis arkitektoniske motiver han henter fra sitt elskede Strassburg — og hans neste større arbeid blir å levere illustrasjoner til La Fontaines uød-delige fabler. Men Dorés virkelige geni begynner nu å utfolde sig og går i én retning, idet han hylder den romantisme, som hvad ondt man enn kan si om den, dog har hjulpet menneskene ut av det attende århundredes paganisme, og hjem på veien til det tapte paradiset for all kunst. Og som sine åndelige brødre, de store skribenter, diktere, skuespillere fra den epoke, begav også Doré sig på vei mot høidene, idet han illustrerte Bibelen, «Det tapte Paradis» og «Den guddommelige komedie.»

Og nu befinner han sig med en gang i sin virkelige atmosfære. Han som til vanvidd, kan man næsten si, elsker naturen, de storslagne landskaper, havet, skogene, slettene, fjellene, benytter sig av dens motiver til ramme om alt han frembringer, og hans talenter blomstrer nu frem på flere områder, som det alltid skjer med de virkelig skapende ånder — han blir en habil maler og en dyktig billedhugger som til og med har hugget den store statue av Aleksander Dumas som pryder Place Malesherbes. Dog — hvor vakkert han enn kunde finne tonene i sine akvareller, og hvor grasiøse og morsomme enn hans små statuetter virker på utstillingen — det var i bruken av blyanten at hans geni lå. Han var talentfull i alt annet — et geni som illustratør.

Men så fikk han også betrodd oppgaver som egget ham op på den menneskelige fantasis høieste ydeevne, og som gav ham anledning til å arbeide helt fritt uten å være bundet til modeller. Alle hans tegninger er direkte utsprunget av hans hjerne som visjoner, tør man trygt si. Tenk på Billedbibelen — gjennomblad den guddommelige komedie, og man vil straks se at han er den direkte arvtager efter Raphael og Poussin. Han fører oss helt visjonert ned i Helvede og gjennom skjærsilden, som Dante har skildret i ord — der hvor sjelen pines. Han plaserer som en annen Titan klip-per, avgrunner, fosser og sjøer, og han rekonstruerer

det gamle Egypten og det hellige land så vi føler at slik har det vært eller slik kunde det ha vært. Og han fører oss op i himmelen — han som næsten profetisk er født i en gate som heter «de blå skyers gate.» I lyset fra Paradis og fra den himmelske Rose ser vi engler og ånder strålende som solen selv. Han har studert sin Rembrandt og er som han blitt herre over lys og skygge, som han kan dirigere som han vil, stille op mot hverandre og blande sammen i et stadig levende, vekslende spill.

Som karikaturtegner kunde den unge Doré gjengi et menneskes karakteristikk på slående måte — han tapte ikke denne evne til karakteristikk da han hevet sig op på kunstens tinde. Hans religiøse verker: en torne kronet Kristus, en korsfestet Kristus, en Judas, en Johannes, en gammel profet — alle eier de en gjennemtregende og gripende karakter.

På utstillingen finnes et litografi som viser hans inntrykket i menneskesjelen: Et kor av hvite munkesynger matines — alle med levende, personlige ansikter og sterkt bevegde trekk, og allikevel hver på sin måte fylt av en hellig fred, en avballansert sjel — og mellom dem novicen, i hvis øine der flammer en brennende, fortærende og rensende ild, som ennå ikke har fått gjort sin gjerning helt ut! Og endelig må nevnes hans «krig og fred», hvor krigen med hårde og ubarmhertige trekk driver menneskene foran sig uten å bekymre sig om alle de unge og gamle, kvinner og barn, som trås ned på den vei — mens den unge og strålende fredens skikkelse kaster sig imellem to rekker av bajonetter og slår dem mot jorden, idet forbauselse, glede og gryende håp tegner sig på mennenes ansikter. Utstillingen holdes åpen en stund utover og er blitt en av reisesesongens største begivenheter.

Svenske helgenlegender.

Bearbeidet oversettelse av Iwan B—W.

IV. St. Stefan.

Erkebiskop Adalbert av Bremen sendte en mann ved navn Stemfi til Sverige for å bli Helsingarnes biskop. Stemfi eller Stefanus, hvorav blev Staffan, preket den kristne tro først i Sigtuna. Derefter optrådte han i selve Uppsala og forkynte om hvite Krist ved foten av Valhalla-gudenes blodbesudlede helligdom. Han var en djerv og uforferdet mann, ennå ung av år, sterk og kraftig, og hans prekener vakte mange av hedningene. Han blev allikevel kastet i fengsel, men det lykkedes ham å flykte derfra. Mot nord styrte han ferden og kom til Helsingland. Her fortsatte han omvendelsesverket uten å la sig avskrekke hverken av farer eller nød. Han «vant», sier Adam av Bremen, «mange av disse folkeslag for Kristus». Om hans raskhet og utrettelighet i sitt arbeide går det ennå i Helsingland det sagn, at han engang i uken red omkring og førte tilsyn med de menigheter som han hadde opprettet. Dette foregikk på den måten at han red fra

Norråla om morgenen til Arbros, dit han kom om aftenen og hvor han hvilte over natten. Neste dag red han til Jærfsö, videre til Ljusdal, så til Sundheden, Nordanstigen og endelig tilbake til Norråla. Det fortelles videre at han skulde ha vært en meget stor hestevener, og Helsingland hadde på den tid en utmerket hestevener, kjent for sin utholdenhet. På sine reiser førte han med sig fem hester for å kunne bytte så snart en av dem blev trett.

Men Stefans fremferd var alt for djerv og dristig. Han tok ikke hensyn til at det frø han hadde nedlagt trengte lang tid for å modnes og bære frukt. Han brøt de gamle gudernes altre og hellige lunder ned, hvilket oppvekket hedningenes hat og fremkalte en forfølgelse mot ham, som kostet ham livet. Han forsøkte atter å redde sig ved flukt, men denne gang forgjeves. Han hadde kommet så langt som til sydgrensen av Helsingland, der møtte ham på den store grenseskogen Ødemorden ved Tynnesbro hans forfølgere, som tok ham fangen og stenet ham til døde. Det døde legeme bandt de fast til en utemmet fole, som ruset avsted med det og ikke stanset før ved Norråla. Der blev St. Stefan begravet av sine venner, og en kirke blev bygget ved hans grav.

Ennå idag kan den reisende se graven som folket på stedet kaller «hille-bror Staffans grav» («hille» d. e. hellige).

Denne St. Staffan, Helsingarnes apostel, må ikke forveksles med en annen St. Staffan, som levet betydelig senere og var abbed i Huseby kloster i Södre Dalarna. Om ham går der likeledes mange sagn. Blandt annet vises det i egnen et av naturen dannet sete i berget, som har fått navnet St. Staffans stol.

Katolsk kinematografkongress.

Den katolske komite for kinematografspørsmålene har holdt sin femte kongress i Paris — den første var i året 1927. Hver eneste av disse kongresser har omhandlet aktuelle emner, og i år var det særlig talefilmen som blev behandlet, da den stumme film helt har mistet terreng og ingen interesserer sig mer for den. Man producerer overhodet næsten ikke mer den slags film.

Kongressen hadde samlet over 200 deltagere fra alle egner av Frankrike, og det blev en mønsterverdig kongress, hvor alle teoretiske spørsmål blev holdt borte og man kun beskjeftiget sig med de virkelig aktuelle ting. Det var eierne eller bestyrerne av de forskjellige kinematograflokaler landet over som var fremmødt, og man blev straks enig om, at man måtte innrede alle lokalene til fremvisning av talefilm, hvilket nu kunde skje langt billigere enn forrige år, da teknikken hadde gjort veldige fremskritt på dette område og redusert utgiftene til et forholdsvis minimum. Man besluttet tillike å danne et forbund som kunde regulere filmprisene og tillike indirekte øve en viss innflytelse på filmenes moralske standard.

At alle filmer, som fremvises på de katolske kinoer,

skulde gjennomgå en slags godkjenning, var man helt enig om. På kulturfilmene skulde man legge stor vekt. Man var enig i å beklage den synkende moralske tendens i alle film, som gjorde de fleste aldeles uskikket til familiefornøielse. Her lå et meget viktig arbeide og ventet på å bli tatt opp, nemlig å gjøre kinoene mer og mer til glede for hele familien.

Man diskuterte ivrig filmcensuren berettigelse. Noen mente, at all censur er drepende for en films kunstneriske kvalitet, mens andre holdt på dens absolutte berettigelse. Der blev under kongressen holdt et meget interessant foredrag, som vi her gjengir et lite stykke av. Foredraget het: «Fritid og film» og dets hovedtankegang var:

Avkobling kan være absolutt hvile som den normalt er når vi sover, selv om der inn i søvnen kan snike sig etterklang fra dagens påkjenning. Men i våken tilstand finnes der ingen fullstendig avkobling — det som tyskerne med en glimrende betegnelse kaller «Entspannung» — for oss, og derfor må et menneske i sin fritid, hvor han ikke har sitt arbeide til å opta sig, ha en slags surrogatspanning for overhodet å holde livet ut. Ikke å være i spenningstilstand betyr nemlig for de fleste moderne mennesker det samme som å kjede sig.

Hvad gjør vi så for å skaffe oss dette surrogat? Jo, vi leker. Vi leker oss med alt slags spill fra det enkleste til det mest sammensatte — vi leker oss med sport i sine utallige variasjoner — vi leker oss med diletantisk beskjeftigelse med videnskap og filosofi, og endelig leker vi oss med lesningens, teatrets eller kinoens fantasiverden. Og hvad vi så enn foretar oss så er formålet: å nyte livskampens spenning uten dens alvor, det vil altså si: uten dens ansvarsfullhet og uten personlig bekymring.

Imidlertid synes denne surrogatspanning å stå under en bestemt lov som vi kaller kontrastreaksjonen. Den som arbeider åndelig trenger til legemlig liv, til sport — den som arbeider legemlig til åndelig beskjeftigelse. I dette er der sikkert noget riktig, men allikevel er det ikke ganske så enkelt som det ser ut til. La oss engang se hvorledes en bonde, en ekte sund landarbeider tilbringer sin søndag. Han utfører først alle de forskjellige arbeider, som han også har om hverdagen og som må gjøres hver dag, men han tar det mer med ro, i den behagelige følelse at han har god tid og tør gi sig god tid. Så tar han sig en tur ut på markene og ser hvordan seden står, og ser hvordan naboens sed står — eller han tar sig en tur op i skogen og overlegger hvor han skal la hugge. Så går han mulig i kirke eller på et vertshus hvor han treffer venner og bekjente og kan underholde sig med dem om korn- og kvegpriser og om de slette tider. Han blir altså i sin verden, men med den følelse, at han er helt fri, og kan uten det absolutt nødvendiges tvang gjøre som han vil.

Eller la oss ta en lærd mann av den gode, gamle type. Helst blir han hele søndagen i sitt kjære bibliotek og fordyper sig i en videnskapelig bok på et område hvor han ikke selv er fagmann, men bare ama-

tør. Også han blir med forkjærlighet i sin egen verden. Vi har altså i begge disse to tilfeller å gjøre med mennesker, som ikke lar sin fritid dirigere av kontrastreaksjonene. De er ikke moderne, men man tør trygt si, at deres liv er sundere enn den type som ustanselig jager etter sensasjonene for å få de ledige stunder til å gå. Fritid er åpenbar knyttet til arbeidet som dets motbilde, og en usund måte å tilbringe den på kommer av en eller annen usundhet i det daglige arbeidsliv.

Vi arbeider i våre dager alle for høispennning, og vi må ha denne høispennning, fordi vi lever i en tid hvor den motstand er kolossal stor som vi i kampen for tilværelsen må overvinne. Menneskene mister mer og mer det personlige forhold til sitt arbeid, og for største delen blir dette tap ikke erstattet av en social arbeidsfølelse. Åndelig og sjelelig tappes arbeidslivet nu og må derfor foregå i en slags uophørlig overanstrengelse og overspenning. Og blir arbeidets trykk pludselig tatt bort, består der fremdeles en viss spenning og en trang til spenning. Å vente til denne trang legger sig passer ikke for det moderne menneskes utålmodighet, og han søker derfor begjærlig etter noget han kan la den reagere imot. I dette faktum finner vi grunnen til våre fornøielsers uro, sensasjonsjageri, opspilthet. Og hvile blir vår fritid ikke på denne måte.

Filmens store seiersgang beror på dette, og den synes direkte å være fremstått av tidens krav kan man næsten si. Den eier det moderne livs rivende tempo, den konsentrerer i løpet av et par timer et umåtelig virkelighetsstoff, og jo mer «spennende» den er — des bedre er den ut fra filmssynspunktet. Den fører gjennomsnittsmennesket, for hvem den hovedsakelig er beregnet, inn i rikdom, fornemhet, skjønnhet, luksus, og er derfor den reneste gift, farligere enn den sletteste bok, fordi den ikke forlanger noget som helst personlig arbeide av de som ser på, men bare spenner dem og hisser deres trang til å komme bort fra sin egen verden.

I en film så vel som i en roman er spenningen det nødvendige middel for å kunne få mennesker inn i en kontakt med en for dem i virkeligheten fremmed verden. Kontakten er helt primitiv og beror på, at vi oplever disse fremmede skjebner i fantasien som vår egen, og med et egoistisk lykkeforlangende krever en happy end. En slik spenning kan være nok så forlokkende, men den har ingen oppbyggende, dannende kraft. Først når dette naive, rent materielle lykkeforlangende blir sublimert, rensset, beåndet, så at den happy end kommer som seieren for det gode og rettfærdige, og den tragiske slutt viser sig som førende til en dypere livsopfatning, kan filmen i stedet for å være en bedøvende gift bli et sunt og forfriskende næringsmiddel. Og filmen kan opfylle denne fordring like så godt som romanen og dramaet og på samme måte: ved å la sensasjonsjageriet, spenninghensynet vike for den kunstneriske form.

Vi må kreve en filmkultur som kan bidra til å gjøre menneskers fritidsbeskjeftigelse sann, god og skjønn.

Fra feriekolonien 1932.

Fredag, 8. juli kl. 22½.

Feriekoloniens «korrespondent» er i år sent ute med sine «telegrammer», men grunnen er den at han står helt alene med sine tyve ville og muntre «skjøiere». Det vil si at han fra morgen til aften hvert øieblikk er bundet til barna, som aldri kan lates alene uten større eller mindre risiko for større eller mindre uhell. Når om kvelden alt er rolig, er hodet alt annet en oplagt til «pressetjeneste». «Korrespondenten» tviler dog ikke på at alle foreldre som søkte etter noget nytt fra Valstadhaug i «St. Olav» og ikke fant det, har tenkt som så: «Intet nytt er godt nytt» — og således er dei også. Alle barna trives og har det utmerket, og selv det blekeste ansikt har ikke undgått solens velgjørende virkning — den har «bronsert» på oss alle. På noen har den virket slik at der sannelig er fare for at foreldrene ikke kjenner sine gutter igjen ved hjemkomsten!! Guttenes matlyst er uten make, likesom også maten, både hvad kvalitet og kvantitet angår! «Korrespondenten» har hatt en «alvorlig» samtale med kjøkkenprinsessene om å få anskaffet eller «leiet» 5 — fem! — melkekuer. Det vilde lønne sig uten tvil, men forslaget strandet på noen innvendinger fra prinsessenes side, som vi ikke skal gå nærmere inn på. — Tiltross for de mange nye turngreier som ringer, turnstang og trapezer, har vi hatt svært få og meget små uhell, som alle kureres med jod, borvann eller heftplaster. Den ene avveksling følger den annen — kortere og lengere turer høit oppe på fjellryggene, badning hit og dit ved Tyrifjordens strandbredder, fotball o. s. v. o. s. v.

Dagens program med få variasjoner er:

Kl. 7½: revelje. — 8½: frokost. — 9½—13: utendørs. — 13: middag. — 13½—18: utendørs. — 18—19: aftensmat. — 21½: til sengs.

I neste nummer mer. Bedre enn referatet taler vedstående bilde om dagliglivet på den herlige Valstadhaug. W.

Fra Vikariatet:

Velærverdige herr pastor P. Ugen er utnevnt til rektor på Vår Frue Villa ved Skøyen, og velærverdige herr pastor dr. teol. W. Wijn til kapellan ved St. Paulskirken og spiritual hos St. Fransiskussøstrene i Bergen — fra den dag Vikariatet vil fastsette.

Herhjemme —:

«St. Olav»

vil i sitt neste nummer bringe en artikkel om hvad den katolske kirke gjør for sjelesorgen blandt sjømenn. Det må jo sies å være av aktuell interesse nettop i denne tid, hvor vår egen hjemlige kirke har vært gjestet av sjøfolk fra fremmede nasjoner. Den katolske Kirke driver jo en meget stor og utstrakt sjømannsmisjon, og vår artikkel er skrevet av sjømannsprest

Fra Feriekolonien, Sylling.

Reinhold, som fra et mangeårig virke i Bremerhafnen kjenner forholdene ut og inn. Sjømannsmisjonen er centralisert i det store «Apostolatus Maris Internationale concilium», som her i Oslo representeres av St. Olavs-kirken ifølge opgave i dets tidsskrift. Vi skal som sagt i neste nummer fortelle mer om dette arbeid, som er av særlig stor interesse for en sjøfarende nasjon som vår egen.

Tysk marinebesøk i Oslo.

Det var en sjelden høitidsstund St. Olavs menighet fikk oppleve denne søndag. Da klokken ringte oss inn til gudstjenesten kl. 10½ var kirkens ene halvdel opptatt av våre trosfeller fra de to tyske kryssere «Schleswig-Holstein» og «Hessen», som i øieblikket gjester byen.

Offiserer og mannskap hadde funnet veien op til sitt åndelige hjem her i det fremmede — således som vi de to siste søndager har sett at engelskmennene fra «Nelson» gjorde. Nu knelte tyskerne sammen med oss i bønn og takksigelse — og de følte sikkert med oss betydningen av katolicismens fellesskap. Efter evangeliet besteg Mgr. Kjelstrup prekestolen og holdt på tysk en vakker og gripende tale om vårt katolske felleseie. Han fremhevet for de tyske marinefolk hvorledes de her i fremmed land, takket være Kirkens universalitet, kunde føle sig hjemme i St. Olavs kirke i Oslo, hvor de bivånet det samme hellige messeoffer som i hjemlandet, bivånet den hellige handling sammen med en menighet som var forenet med dem i den samme tro på Kristi nærvær i alterets hellige sakrament. — Messen blev forrettet av velærv. pastor dr. Gorissen.